

دانشگاه سمنان
دانشکده اقتصاد و مدیریت

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد رشته‌ی حسابداری

عنوان:

بررسی تأثیر ساختار مالکیت بر حق الزحمه حسابرسی و نوع اظهار نظر حسابرسان مستقل شرکت‌ها

استاد راهنما:

دکتر سید کاظم ابراهیمی

استاد مشاور:

محمود پیوندی

پژوهشگر:

محمدرضا فخارمنش

مهرماه ۱۳۹۳

کلیه حقوق مترتب بر نتایج مطالعات این پایان نامه متعلق به دانشگاه
سمنان است و بدون اجازه کتبی دانشگاه سمنان به شخص ثالث قابل
واگذاری نیست، همچنین استفاده از اطلاعات و نتایج موجود در
پایان نامه بدون ذکر مرجع مجاز نمی باشد.

*** تعهدنامه ***

اینجانب محمدرضا فخارمنش دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حسابداری دانشگاه سمنان، دانشگده اقتصاد، مدیریت و علوم اداری گروه حسابداری تعهد می‌نمایم که محتوای این پایان نامه نتیجه تلاش و تحقیقات خود بوده و از هیچ منبعی کپی برداری نشده و به پایان رسانیدن آن نتیجه تلاش و مطالعات مستمر اینجانب و راهنمایی و مشاوره اساتید محترم بوده است. در صورت اثبات خلاف مندرجات فوق، به تشخیص دانشگاه مطابق با ضوابط و مقررات حاکم (قانون حمایت از حقوق مؤلفان و منصفان و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی، ضوابط و مقررات آموزشی، پژوهشی و انضباطی ...) با اینجانب رفتار خواهد شد و حق هرگونه اعتراض در خصوص احقاق حقوق مکتسب و تشخیص و تعیین تخلف و مجازات را از خویش سلب می‌نمایم. در ضمن مسئولیت هرگونه پاسخگویی به اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و مراجع ذی صلاح (اعم از اداری و قضایی) به عهده‌ی اینجانب خواهد بود و دانشگاه هیچ‌گونه مسئولیتی در این خصوص نخواهد داشت.

محمدرضا فخارمنش

تاریخ: / / ۱۳

ماحصل آموخته‌هایم را تقدیم می‌کنم به آنان که مهر آسمانی‌شان آرام‌بخش آلام زمینی‌ام
است

به استوارترین تکیه‌گام ،
دستان پرمهر پدرم
به سبزترین نگاه زندگی‌ام ،
چشمان سبز مادرم

که هرچه آموختم در مکتب عشق شما آموختم و هرچه بکوشم قطره‌ای از
دریای بی‌کران مهربانی‌تان را سپاس نتوانم بگویم.

امروز هستی‌ام به امید شماست و فردا کلید باغ بهشتم رضای شما
ره‌آوردی گران‌سنگ‌تر از این ارزان نداشتم تا به خاک پایتان نثار کنم؛ باشد
که حاصل تلاشم نسیم گونه، غبار خستگی‌تان را بزداید.

بوسه بر دستان پرمهرتان

تشکر و قدردانی

سپاس و ستایش مر خدای را جل و جلاله که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان است و انوار حکمت او در دل شب تار، درفشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمری و فرصتی عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

با خالصانه‌ترین مراتب تقدیر و تشکر از:

- اساتید ارجمند راهنما و مشاور، جناب آقای دکتر سید کاظم ابرهیمی و جناب آقای محمود پیوندی که همواره در طی این پژوهش دلسوزانه دانش و تجربیات ارزنده خویش را جهت به سرانجام رسیدن این پژوهش در اختیار اینجانب قرار دادند.
 - داوران گرانقدر که با دقت فراوان این پژوهش را مطالعه و داوری نموده‌اند.
 - اساتید محترم گروه حسابداری دانشگاه سمنان، موسسه آموزش عالی راغب اصفهانی که همواره از دریای علم و معرفتشان بهره برده‌ام.
 - تمامی دوستان عزیزم که صمیمانه بنده را در انجام پژوهش حاضر یاری نموده‌اند.
- از ایزد منان توفیق روزافزون برای تمامی این عزیزان و سروران خواستارم.

چکیده

با توجه به اهمیت وظیفه حسابرسی در جهت اعتباردهی به صورت‌های مالی و اینکه ترکیب سهامداران از اصلی‌ترین عوامل داخلی نظام راهبری شرکت‌ها بوده، لذا هدف اصلی این پژوهش، بررسی تأثیر ساختار مالکیت بر حق‌الزحمه حسابرسی و اظهارنظر حسابرسان مستقل در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. با آزمون فرضیه‌های جداگانه تحقیق و با استفاده از رگرسیون چند متغیره به روش داده‌های ترکیبی برای ۶۹ شرکت در دوره زمانی ۱۳۸۵-۱۳۹۰ مشخص گردید که مالکیت سهام توسط سرمایه‌گذاران نهادی، تأثیر مثبت معناداری بر حق‌الزحمه حسابرسی شرکتها دارد. همچنین نتایج تحقیق نشان می‌دهد که مالکیت سهام توسط سرمایه‌گذاران نهادی با صدور اظهارنظر مشروط حسابرسی دارای رابطه منفی معناداری می‌باشد. و بین مالکیت مدیریت با حق‌الزحمه حسابرسی و اظهارنظر مشروط حسابرسان رابطه معناداری مشاهده نگردید.

واژگان کلیدی: حق‌الزحمه حسابرسی، اظهارنظر مشروط حسابرسان مستقل، مالکیت سهامداران نهادی، مالکیت مدیریت

فهرست مطالب

صفحه	عنوان مطالب
فصل اول: کلیات تحقیق	
۲	۱-۱- مقدمه.....
۳	۲-۱- بیان مسأله پژوهش.....
۵	۳-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش.....
۶	۴-۱- اهداف پژوهش.....
۶	۵-۱- سوالات پژوهش.....
۷	۶-۱- فرضیه‌های پژوهش.....
۷	۷-۱- روش پژوهش.....
۸	۱-۷-۱- جامعه و نمونه آماری.....
۸	۲-۷-۱- روش و طرح نمونه‌برداری.....
۹	۳-۷-۱- روش و ابزار گردآوری داده‌ها.....
۹	۴-۷-۱- ابزار تجزیه و تحلیل.....
۱۰	۸-۱- تعریف عملیاتی واژه‌ها.....
۱۱	۹-۱- ساختار پایان نامه.....
فصل دوم: مروری بر ادبیات تحقیق	
۱۳	۱-۲- مقدمه.....
۱۵	۲-۲- تعریف حسابرسی.....
۱۶	۳-۲- عوامل توجیه‌کننده تقاضا برای حسابرسی.....
۱۶	۴-۲- حق الزحمه حسابرسی.....
۱۷	۵-۲- گزارش حسابرسی.....
۱۸	۶-۲- انواع گزارش حسابرسی.....
۱۸	۱-۶-۲- گزارش مقبول.....
۱۸	۲-۶-۲- گزارش‌های تعدیل شده.....
۱۹	۷-۲- حاکمیت شرکتی.....
۲۱	۸-۲- تعاریف حاکمیت شرکتی.....
۲۴	۹-۲- سیستم‌های حاکمیت شرکتی.....
۲۴	۱-۹-۲- سیستم‌های درون‌سازمانی.....
۲۵	۲-۹-۲- سیستم‌های برون‌سازمانی.....

۲۷	۱۰-۲- مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی.....
۲۷	۱-۱۰-۲- مکانیزم‌های درون‌سازمانی (محاطی).....
۲۷	۲-۱۰-۲- مکانیزم‌های برون‌سازمانی (محیطی).....
۲۸	۱۱-۲- ساختار مالکیت و حاکمیت شرکتی.....
۳۰	۱۲-۲- مدیریت سود و حاکمیت شرکتی.....
۳۳	۱۳-۲- سرمایه‌گذاران نهادی و حق الزحمه حسابرسی.....
۳۶	۱۴-۲- سهامداران نهادی کوتاه‌مدت و مدیریت سود.....
۳۸	۱۵-۲- سهامداران نهادی بلندمدت و مدیریت سود.....
۳۹	۱۶-۲- سرمایه‌گذاران نهادی و نوع اظهار نظر حسابرس.....
۴۰	۱۷-۲- مالکیت مدیریت، حق الزحمه حسابرسی و نوع اظهار نظر حسابرس.....
۴۲	۱۸-۲- پیشینه پژوهش.....
۴۲	۱-۱۸-۲- پژوهش‌های خارجی.....
۴۴	۲-۱۸-۲- پژوهش‌های داخلی.....
۴۶	۳-۱۸-۲- خلاصه نتایج پیشینه پژوهش.....
۵۱	۱۹-۲- مدل مفهومی پژوهش.....
۵۱	۲۰-۲- خلاصه فصل.....

فصل سوم: روش پژوهش

۵۴	۱-۳- مقدمه.....
۵۴	۲-۳- نوع پژوهش.....
۵۵	۳-۳- فرضیه‌های پژوهش.....
۵۵	۴-۳- قلمرو پژوهش.....
۵۵	۱-۴-۳- قلمرو موضوعی پژوهش.....
۵۶	۲-۴-۳- قلمرو مکانی پژوهش.....
۵۶	۳-۴-۳- قلمرو زمانی پژوهش.....
۵۶	۵-۳- جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه.....
۵۷	۶-۳- نحوه گردآوری و ابزار تجزیه و تحلیل اطلاعات.....
۵۸	۷-۳- روش آزمون فرضیه‌ها.....
۶۱	۸-۳- داده‌های ترکیبی و آزمون‌های مربوطه.....
۶۱	۱-۸-۳- روش‌های تخمین در داده‌های ترکیبی.....
۶۲	۲-۸-۳- آزمون تعیین نوع داده‌های ترکیبی.....
۶۲	۱-۲-۸-۳- آزمون معنی‌دار بودن اثرات فردی F (لیمر).....
۶۳	۲-۲-۸-۳- آزمون هاسمن.....
۶۳	۹-۳- روش‌های آماری مورد استفاده برای آزمون فرضیه‌ها.....
۶۳	۱-۹-۳- تحلیل رگرسیون.....

۶۴	۳-۹-۱-۱- روش حداقل مربعات معمولی (OLS).....
۶۴	۳-۹-۱-۲- روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS).....
۶۵	۳-۹-۲- آزمون t.....
۶۶	۳-۹-۳- ضریب تعیین.....
۶۶	۳-۹-۴- آزمون F فیشر.....
۶۶	۳-۱۰- روش آماری آزمون فرضیه ها.....
۶۷	۳-۱۱- خلاصه فصل.....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۶۹	۴-۱- مقدمه.....
۶۹	۴-۲- آمار توصیفی.....
۷۱	۴-۳- آزمون تعیین نوع داده های ترکیبی.....
۷۲	۴-۳-۱- همسانی واریانس.....
۷۳	۴-۴- آزمون فرضیه ها.....
۷۳	۴-۴-۱- آزمون فرضیه اول و دوم.....
۷۹	۴-۵- خلاصه فصل.....

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۸۱	۵-۱- مقدمه.....
۸۱	۵-۲- خلاصه موضوع پژوهش.....
۸۲	۵-۳- تحلیل نتایج آزمون فرضیه های پژوهش.....
۸۲	۵-۳-۱- تحلیل نتایج آزمون فرضیه اول و دوم.....
۸۳	۵-۳-۲- تحلیل نتایج آزمون فرضیه سوم و چهارم.....
۸۴	۵-۴- محدودیت های پژوهش.....
۸۵	۵-۵- پیشنهادهای پژوهش.....
۸۵	۵-۵-۱- پیشنهادهای مبتنی بر یافته های پژوهش.....
۸۶	۵-۶- خلاصه فصل.....

منابع و مأخذ

۸۸	منابع فارسی.....
۹۲	منابع انگلیسی.....

فهرست پیوستها

صفحه	عنوان مطالب
۹۳	پیوست شماره ۱: نتایج آزمون F لیمر مربوط به آزمون الگوی شماره ۱
۹۴	پیوست شماره ۲: نتایج آزمون هاسمن مربوط به آزمون الگوی شماره ۱
۹۵	پیوست شماره ۳: نتایج آزمون F لیمر مربوط به آزمون الگوی شماره ۲
۹۶	پیوست شماره ۴: نتایج آزمون هاسمن مربوط به آزمون الگوی شماره ۲
۹۷	پیوست شماره ۵: نتایج مربوط به آزمون الگوی شماره ۱
۹۸	پیوست شماره ۶: نتایج مربوط به آزمون الگوی شماره ۲
۹۹	پیوست شماره ۷: نتایج مربوط به آزمون الگوی شماره ۳

فهرست جداول

صفحه	عنوان مطالب
۲۶	جدول (۱-۲): ویژگی‌های سیستم درون‌سازمانی و برون‌سازمانی.....
۴۷	جدول (۲-۲): خلاصه نتایج پیشینه پژوهش.....
۵۱	جدول (۳-۲): مدل مفهومی پژوهش.....
۵۷	جدول (۱-۳): شرکت‌های عضو نمونه‌ی آماری بر حسب صنعت.....
۷۰	جدول (۱-۴): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش.....
۷۲	جدول (۲-۴): خلاصه نتایج آزمون F لیمر و هاسمن.....
۷۳	جدول (۳-۴): نتایج آزمون ناهمسانی واریانس.....
۷۵	جدول (۴-۴): نتایج برآورد الگوی رگرسیونی (۱-۳).....
۷۶	جدول (۵-۴): نتایج برآورد الگوی رگرسیونی (۲-۳).....
۷۸	جدول (۶-۴): نتایج برآورد الگوی رگرسیونی (۳-۳).....

فصل اول:
کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

بر اساس تئوری نمایندگی، اندازه تقاضا برای خدمات حسابرسی وابسته به میزان تمرکز مالکیت در شرکت می‌باشد. بر این اساس، یک شرکت با مالکیت متنوع، به حسابرسان با مهارت بالا توسط گروه سهامداران نیاز دارد. مالکیت هم چون یک مکانیزم حاکمیت شرکتی بوده و سهامداران بزرگ نظارت فعال و تأثیر زیادی بر انتخاب سیاست‌های مدیریت و استراتژی‌های آنان برای ارائه اطلاعات صورت‌های مالی دارند. از آنجاکه ساختار مالکیت از سازوکارهای اصلی و از عوامل تعیین‌کننده داخلی نظام راهبری شرکت‌ها بوده و از طرفی دیگر، حسابرسی به عنوان حرفه‌ای مستقل، وظیفه خطیری در جهت اعتباردهی گزارش‌های مالی برای جامعه استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی دارد، لذا اطلاعات مالی حسابرسی شده ابزاری برای کاهش مخاطره سرمایه‌گذاری‌ها، بهبود کیفیت تصمیم‌گیری درون‌سازمانی و برون‌سازمانی، افزایش سطح بازده ناشی از دادوستد اوراق بهادار و بهبود ساختار سبد سرمایه‌گذاری افراد و گروه‌های مختلف است. نظام مطلوب حاکمیت شرکتی موجب اطمینان خاطر جهت استفاده شرکت‌ها از دارایی‌های خود به نحو مؤثر شده، هم‌چنین منافع دامنه گسترده‌ای از ذینفع‌ها و جامعه‌ای که در آن فعالیت دارند را در نظر خواهد گرفت. بر اساس مباحث تئوریک در مورد صاحب‌کارانی که از رتبه حاکمیت شرکتی بالایی برخوردارند، می‌توان انتظار داشت که اطلاعات حسابداری تهیه‌شده توسط این شرکت‌ها از قابلیت اتکا و اطمینان مطلوبی برخوردار باشند. به عبارت دیگر با افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری؛ احتمال وقوع تقلب، تحریف و سایر انواع سوء جریان‌ها در صورت‌های مالی این شرکت‌ها به حداقل رسیده و ارائه اظهارنظر مقبول توسط حسابرسان مستقل برای آن‌ها، معقول و منطقی به نظر می‌رسد (حساس یگانه و همکاران، ۱۳۸۹).

بدون تردید حسابرسی فرآیند اطمینان بخشی درباره قابلیت اتکاء و مربوط بودن اطلاعات صورت‌های مالی است. وجود تضاد منافع میان سهامداران و مدیران، اهمیت ویژه‌ای به حسابرسی برای رفع این تضاد می‌دهد. حسابرسی به عنوان یک مکانیزم کارآمد، به سهامداران

این اطمینان را می‌دهد که مدیران در اداره شرکت در راستای منافع سهامداران عمل نموده‌اند یا خیر. از این رو کار حسابرسی اطمینان بخشی به سهامداران و سایر اشخاص ذینفعی است که با شرکت روبه‌رو هستند (والکر، ۲۰۰۳).

فلسفه اصلی حسابرسی اعتباربخشی به اطلاعات منعکس در صورت‌های مالی بوده، زیرا اطلاعات مزبور مبنای تصمیم‌گیری گروه‌های مختلفی نظیر سهامداران، سرمایه‌گذاران بالقوه، کارگزاران، تحلیل‌گران، مدیران، اعتباردهندگان و دولت قرار می‌گیرد. بنابراین حسابرسی از دیدگاه کاربران مزبور به‌ویژه سهامداران، زمانی سودمند است که حسابرسان طی رسیدگی‌های خود به بررسی و ارزیابی برقراری تداوم فعالیت، عاری بودن صورت‌های مالی از اشتباه، تخلف، تقلب با اهمیت و اعمال غیرقانونی مؤثر بر فعالیت واحد مورد رسیدگی بپردازند و میزان موافقت خود را با رعایت موارد مزبور اعلام کنند؛ هرگاه میزان عدم رعایت به حد کافی مهم باشد، گزارش حسابرسی باید به صورت مشروط ارائه شود.

۱-۲- بیان مسأله پژوهش

سرمایه‌گذاران نهادی با نظارت مؤثر و کنترل دقیق پرتفوی سرمایه‌گذاری خود، تمایل به دریافت اطلاعات بیش‌تری نسبت به سرمایه‌گذاران عمومی داشته و با افزایش مالکیت، خود را در امور شرکت بیش‌تر درگیر خواهند کرد، از طرف دیگر امکان دارد سرمایه‌گذاران نهادی به کیفیت اطلاعات در مقابل سود بیش‌تر نیاز داشته، به همین خاطر حسابرسان جهت انجام فعالیت حسابرسی در شکل مؤثر باید تلاش‌های خود را حداکثر و کیفیت اطلاعات را گواهی کنند. نقش سهامداران نهادی در حاکمیت شرکتی و حضور آن‌ها در شرکت‌ها، موضوع اغلب بحث‌های سال‌های اخیر بوده است؛ در این زمینه، دیدگاه سهامداران نهادی کوتاه‌مدت بر افزایش عایدات جاری سرمایه‌گذاران، در راستای انجام مدیریت سود تمرکز داشته و دیدگاه سهامداران نهادی بلندمدت به عنوان یک مکانیزم حاکمیت شرکتی بر کاهش انگیزه‌های

مدیریت سود توسط سرمایه‌گذاران تأکید دارد. به همین دلیل در خصوص نقش سهامداران نهادی نظرات متفاوتی وجود دارد، به نظر (بوش، ۲۰۰۰) سهامداران نهادی با توجه به هدف سودآوری، تمایل به کنترل شرکت نداشته، بلکه امین اعضای خود بوده و وظیفه آن‌ها سرمایه‌گذاری پول ذینفعان در سودآورترین فرصت‌ها می‌باشد. همچنین سهامداران نهادی بیش‌تر بر روی عایدات جاری تمرکز و از درگیر شدن در مسائل کنترلی و پذیرفتن نقش فعال در حاکمیت شرکتی پرهیز می‌کنند. سرمایه‌گذاران نهادی تمایل زیادی به سودآوری کوتاه‌مدت داشته و مدیریت شرکت‌ها را برای رسیدن به اهداف کوتاه‌مدت تحت فشار قرار می‌دهند، هرچند دستیابی به اهداف کوتاه‌مدت سودآوری موجب آسیب وارد شدن به ارزش حقوق سهامداران در بلندمدت می‌شود (چیراز و همکاران، ۲۰۱۳). بر اساس نظریه (جنسن و مک لینگ، ۱۹۷۶)، مالکیت مدیریتی مسئله نمایندگی بین سهامداران و مدیران را به دلیل همسو کردن منافع مدیران و سهامداران، کاهش خواهد داد. به نظر می‌رسد که این موضوع انگیزه‌ای است که مدیران را به سمت کنترل بهتر و رسیدن به عملکرد بهتر سوق می‌دهد. در تقسیم بندی ساختار سازمان‌ها، وجود مالکیت مدیریتی بالا، شکاف بین مالکیت و مدیریت را کاهش داده و عدم تقارن اطلاعاتی نسبت به سایر سازمان‌ها پایین‌تر خواهد بود. به علاوه نشان داد؛ مدیرانی که در شرکت تحت مدیریت خود سرمایه‌گذاری کرده‌اند، نسبت به سایر مدیران، از تصمیمات با ریسک بالا اجتناب می‌کنند. بنابراین کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و کاهش تصمیمات با ریسک پایین، نیاز هزینه‌های نظارتی (حق الزحمه حسابرسی) را کاهش می‌دهد. تصور بر این است که سرمایه‌گذاران نهادی با توجه به رابطه امانتی بین خود و سرمایه‌گذاران خود، تمایل به نظارت دقیق شرکت داشته، همچنین مالکان نهادی به گواهی اطلاعات باکیفیت توسط حسابرسان نیاز دارند. مدیران شرکت با توجه به موقعیت خود، بر تهیه اطلاعات مالی تأثیرگذار بوده و جهت کاهش ریسک ذاتی حسابرسی جهت منافع سایر

سرمایه‌گذاران، حسابرسان تمایل به افزایش تلاش‌های خود در جهت کاهش ریسک حسابرسی و مشکلات نمایندگی خواهند داشت (رحمان خان و همکاران، ۲۰۱۱). لذا هدف اصلی این پژوهش، بررسی تأثیر این موضوع است که، به گونه تجربی به مدیران، سرمایه‌گذاران و سایر تصمیم‌گیرندگان نشان دهد که آیا متفاوت بودن ساختار مالکیت شرکت‌های بورسی بر حق‌الزحمه حسابرسی و نوع اظهارنظر تأثیر دارد، یعنی اگر مالکان شرکت را گروه‌های مختلف مانند مالکان نهادی و مالکیت مدیریت تشکیل دهند، حق‌الزحمه و نوع اظهارنظر به چه شکل خواهد بود. افزون بر این، وجود کدام یک از ترکیب‌های متفاوت مالکیت، بر عوامل مزبور مؤثرتر است.

۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش

در دنیای اقتصادی امروز و با افزایش روزافزون تقاضا برای ارائه اطلاعات شفاف و پاسخگو، نیاز به افرادی باکفایت برای اعتباردهی به گزارش‌ها و اطلاعات ارائه‌شده، امری حیاتی به نظر می‌رسد. با توجه به گسترش روزافزون فاصله میان اداره‌کنندگان و مالکان شرکت، ارائه اطلاعات باکیفیت برای اکثریت سرمایه‌گذاران از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. جهت نیل به هدف مزبور استفاده از خدمات حسابرسان مستقل به منظور اعتباربخشی به اطلاعات ارائه‌شده، ضروری خواهد بود. لیکن ورشکستگی شرکت‌های بزرگ آمریکایی نظیر اندرون و ورلدکام منجر به مطرح شدن شکایات و دعاوی مهمی علیه مؤسسات بزرگ حسابرسی شد. در چنین شرایطی عامل کیفیت در حسابرسی در رأس مطلب مورد توجه مؤسسات حسابرسی قرار خواهد گرفت. چراکه کنترل کیفیت حسابرسی باعث می‌شود تا حسابرسان به شیوه‌ای مطلوب‌تر، مسئولیت خود را در قبال صاحب‌کار و جامعه ایفا کنند. با توجه به آنچه گفته شد، تعیین راهکارهایی که بتواند موارد پرخطر را نشان دهد، اهمیت زیادی خواهد داشت. یکی از این ابزارها استفاده از

روش‌های تحلیلی در طول حسابرسی است. علاوه بر این، بنا بر استاندارد حسابرسی ایران با عنوان هدف و اصول کلی حسابرسی صورت‌های مالی، حسابرس باید حسابرسی خود را با تردید حرف‌های برنامه‌ریزی و اجرا کند. برای تحقق این موضوع حسابرسی نیاز به ابزاری دارد تا وی را از وجود احتمال خطر و تحریف آگاه سازد. در صورت وجود مدلی جهت پیش‌بینی اظهارنظر حسابرسی با اطمینان نسبی از عملکرد خود، به برنامه‌ریزی موارد قابل‌اجرا می‌پردازد. وجود چنین مدلی باعث کاهش ریسک حسابرسی می‌گردد. از سوی دیگر استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی، در صورت عدم وجود گزارش حسابرسی و یا در صورت وجود تردید، می‌توانند با استفاده از یک مدل پیش‌بینی به بررسی وضعیت صورت‌های مالی شرکت موردنظر بپردازند.

۴-۱- اهداف پژوهش

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی و حق الزحمه حسابرسی مستقل به عنوان شاخصی جهت تقاضا برای خدمات حسابرسی مستقل است. از طرف دیگر نقش هیئت مدیره در عملکرد شرکت‌ها بر کسی پوشیده نیست. این نقش از ابعاد مختلف قابل بررسی می‌باشد. در این پژوهش تاثیر اصول راهبری شرکت (از بعد مالکیت هیئت مدیره) از دیدگاه سرمایه‌گذار بر کیفیت و نوع اظهارنظر حسابرس مورد بررسی قرار خواهد گرفت. این تحقیق با بررسی کیفیت مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی به ارتقاء سطح دانش در بازار سرمایه کمک خواهد نمود.

۵-۱- سوالات پژوهش

سوال اساسی در این پژوهش آن است که آیا مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی با قیمت‌گذاری خدمات حسابرسی مستقل شرکتها رابطه داشته است. به عبارت دیگر آیا می‌توان از طریق ارتقای مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی، هزینه‌های نظارت از طریق حسابرسی مستقل را کاهش

داد. هم چنین با افزایش مالکیت مدیریت در شرکت و در نتیجه کاهش تضاد منافع بین مدیران و سهامداران شرکت، آیا کیفیت اطلاعات حسابداری افزایش خواهد یافت.

۱-۶- فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مطالب بیان شده، این پژوهش دارای فرضیه‌های زیر است:

فرضیه اول: بین درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی و حق‌الزحمه حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین درصد مالکیت مدیریت شرکت و حق‌الزحمه حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه سوم: بین درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی و اظهارنظر مشروط حسابرسان مستقل شرکت‌ها رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین درصد مالکیت مدیریت شرکت و اظهارنظر مشروط حسابرسان مستقل شرکت‌ها رابطه معناداری وجود دارد.

۱-۷- روش پژوهش

به دلیل اینکه نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند در فرآیند تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار گیرد؛ این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی است. همچنین این پژوهش از لحاظ ماهیت توصیفی، همبستگی است، زیرا در این نوع پژوهش‌ها محقق به دنبال ارزیابی ارتباط بین دو یا چند متغیر می‌باشد. به منظور گردآوری اطلاعات مربوط به مبانی نظری پژوهش از روش مطالعه کتابخانه‌ای استفاده شده است و با مطالعه کتب، نشریات و سایت‌های اینترنتی این اطلاعات استخراج شده است. جهت جمع‌آوری داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش از منابع

موجود و معتبر استفاده شده است. در این پژوهش داده‌های اولیه با استفاده از متن صورت‌های مالی، یادداشت‌های همراه آن‌ها، اطلاعات موجود در نرم‌افزار اطلاعاتی ره‌آورد نوین و بانک اطلاعاتی سازمان بورس و اوراق بهادار استخراج شده است. پس از جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز، از نرم‌افزار صفحه گسترده اکسل جهت طبقه‌بندی و محاسبه متغیرها استفاده گردید و در نهایت اطلاعات حاصل با استفاده از نرم‌افزار اقتصادسنجی Eviews6 و stata11 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۱-۷-۱- جامعه و نمونه آماری

پژوهش حاضر از نظر ماهیت توصیفی و از نوع همبستگی و از لحاظ هدف کاربردی است. بدین ترتیب که طی یک دوره‌ی زمانی ۶ ساله ۱۳۸۵-۱۳۹۰ صورت‌های مالی تاریخی شرکت‌هایی که همگی آن‌ها به عضویت بورس اوراق بهادار تهران در آمده، انتخاب شده‌اند.

۱-۷-۲- روش و طرح نمونه‌برداری

در این پژوهش به منظور نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند (حذف سیستماتیک) استفاده شده است؛ بدین منظور کلیه شرکت‌های جامعه آماری که دارای شرایط زیر بوده‌اند انتخاب و بقیه حذف شده‌اند:

۱. نام شرکت تا پایان سال ۱۳۸۵ در فهرست شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس درج شده باشد.

۲. به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، پایان سال مالی شرکت‌ها منتهی به ۲۹ اسفند باشد.

۳. در دوره موردنظر تغییر سال مالی نداده باشد.